

voltak, maga meg azt mondja, *régóta hallgatom ezt a zenekart, másnak nemigen szokott tetszeni*, aztán odamegyek Silviához, az iskola előtt cigizik, utána dinnyés medvecukorral nyomatja le a cigiízt. A cukorka zacskóját összehajtogatja, beteszi a táskájába, hogy később újra felhasználja, mert Silvia ilyen, a művészet nem érdekli, a nejlonzacskók igen, meg én is, ezért jön el mindig elém, és néz a tanár úrra csúnyán.

Amikor megmutattam magának azt a sebhelyet, ami a lépcsőn legurulástól lett, maga felgyúrte az ingujját, sokkal nagyobb forradás volt alatta, mint az enyém, kicsit úgy nézett ki, mint egy nyerstésztából faragott dombormű. Mikor megkérdeztem, hol szerezte, azt mondta, *üveggel szeretkeztem*, és csak miután fel akartam vonni a szemöldökömet, de csak a szememet sikerült kiguvasztani, akkor tetszett hozzátenni, hogy *átbaszódtam rajta*, és nevetni tetszett. Ezért nem izgatott tovább, hogy én meg gecit mondtam, bár annak amúgy sem kellene izgatnia, mert metált hallgatok, koponyás pólókat hordok, a farmeremen pedig láncot, és még ha nem is cigizek, mint a Silvia, mégsem vagyok már gyerek, mint amikor még azt követeltem a Rumoštól, hogy lovagoltasson meg a kecskén.

MÉSZÁROS TÜNDE FORDÍTÁSA

Michaela Rosová

A te szobád

[TVOJA IZBA]

ÜTEMEZNI

Endre szobájából átköltözöl a nappaliba. A döntés háttérében az áll, hogy mégis a nappaliban dolgozz, és amikor átviszel néhány dolgot, akkor eszedbe jut, hogy ott maradj. Nem viszel át mindent, nincs kedved; állsz a szobában, nézed a bútorokat és a tárgyakat, és azon töprengsz, hogy mit tartasz másodlagosnak az életedben, mi nélkül tudsz elboldogulni egy ideig. Aztán bezárod a szobát, a lábtörlő alá tennéd a kulcsot, azonban Endre szobája előtt nincs lábtörlő, leteszed hát a földre. Megállsz az ajtóban, és azt mondd magadban: Az úrállomás parancsnok nélkül maradt. Meg azt: Most talán kiderül az igazság, vagyis az, hogy az úrállomás nagyon jól ellesz parancsnok nélkül.

Reggel kilenc óra, átköltöztél egy lakáson belül, állsz a folyosón és nagyon elégedett vagy magaddal. Előveszed a papírjaid, nekilátsz, hogy átdolgozd és kiegészítsd az időbeosztásod. Gyerekkorod óta készítesz napirendet, kiskorodtól fogva részletekbe menően megtervezed a hét minden napját, ügyelve az úgynevezett kötelességek és az úgynevezett szórakoztató tevékenységek arányára. Ugyanakkor az úgynevezett kötelességek mindig is szórakoztatóbbnak tünnek számodra, mint az úgynevezett szórakoztató tevékenységek, de fenntartottad az arányt, mert tudományosan bizonyított, hogy az embernek szüksége van pihenésre. A szüleid nem támogatták a lelkiismeretességét, de nem is álltak az útjába, valójában ez volt a hozzáállásuk a létezésedhez úgy általában. Mindenesetre olykor megköveteltek tőled egy s más,

méghez az általában az időbeosztásodat figyelmen kívül hagyva, például, hogy most vidd ki a szemetet, nem tizen négy nulla ötök, és ezek a pillanatok nagyon frusztráltak, mert felborították az egész napirended, vagy elvették a másik tevékenységre fenntartott időt, kivitték a szemetest, és nem volt idő a német szavak gyakorlására. Meghatott, amikor jóval később megtudtad, hogy Tolsztoj gyerekkorában hasonló időbeosztásokat készített, és hasonló problémákat tapasztalt a betartásukkal. Tolsztoj általánosságban véve közel állt hozzád, úgy tűnt számodra, hogy a világában minden stimmelt, kivéve Szonját a *Háború és békéből*. Szonja mindig is nyugtalanított, valószínűtlennek tűnt számodra, hogy boldog lehet, amikor végül, élete szerelmét is beleértve, mindenki megházasodik és családot alapít, Szonja pedig egyedül marad, mint az ujjam, képtelenség, hogy valakinek elég lehet a boldogsághoz az, hogy mások boldogságát nézze. Idővel újabb kételyek merültek fel, Tolsztoj fokozatosan ismét eltávolodott tőled, és amikor végül elolvastad a felesége naplóit, néhány évre teljesen elvesztetted a tiszteletet iránta. Ma a nevével kapcsolatban mindig az a tény jut elsőként az eszedbe, hogy egy időben komolyan elgondolkodott a zeneszerzői pályán. Erre az információra egy rádióműsorból emlékszel, akkor egy részletet is bemutatott a művéből, örömtelien hangzott.

Nagyon sok könyvet olvastam, jegyezted meg, amikor először ültél Endrével a konyhában, és folyton idézek valamiből, míg neked saját gondolataid vannak. Endre erre nem reagált. Empatikus embernek tartod magad, az empátiát talán a három legjellemzőbb tulajdonságod közé sorolnád, a legnyilvánvalóbb dolgok azonban sokszor elkerülik a figyelmed – háromszor ismétlődött meg hasonló helyzet, mire rájöttél, hogy Endre rendkívül könnyen zavarba jön. Ahelyett, hogy diszkréten alkalmazkodtál volna ehhez a tényhez, késztetést éreztél a leellenőrzésére, ezért emlékeztetted Endrét mind a négy esetre és mind a négy hallgatására, és megkérdezted, hogy valóban zavarban volt-e. Igen, elég szégyenlős vagyok – mondta.

Öt órán keresztül összpontosítva dolgozol, a nagy, bágyadt Nap körbejár, nem áll meg, miért is állna, ha Endre már nem lakik itt.

Cikkből nincs hiány, és néhányuk olyan, mint az idegen szavak szótárának megemésztetlen csökevénye.

Az elején úgy gondoltad, hogy konzultáltok majd a szövegekről a vezetőséggel, és bizonyos értelemben konzultáltok is, de lassan ráébredtél, hogy néhány kérdésre nem kapsz logikus választ, végül olyan álláspontra helyezkedtél, ami eddig minden munkád során bevált, a vezetőséggel való harmonikus együttműködés alappillére a nem gondolkodás. Azt mondd, rendben van ez így. Esélyt kell neki adni. Ki kell próbálni. Türelmesnek kell lenni. Te magad is gyakran írsz akkor is, ha nincs miről. Rádásul rájössz, hogy optimista vagy. Gyakran eszedbe jut az a vicc, amikor egy optimista gyerek ránéz egy rakás szarra a karácsonyfa alatt, és felujjong, hogy kell ott lennie egy póninak. Te is mindenhol a pónira vársz. És olykor valóban felbukkan egy gyöngyszem, ami majd kárpótol az összes nehéz éjszakáért, amikor szakirodalmi jegyzékekről álmodtál, és minden reggelért, amikor a billentyűzetre hanyatló fejfel ébredsz, mert meg kellett találnod, el kellett olvasnod és meg kellett értened mindent, amire a szerző hivatkozott, a félreértelmezett Marx újraértelmezésének szükségességéről, figyelembe véve, hogy kevésbé fontos munkája hogyan tükröz kompozíció szempontjából valamilyen más, még kevésbé fontos művet, egy másik

országból, egy másik évszázadból, egy másik dimenzióból; persze megkérdezhetnéd a szerzőt, de a szerző sokszor nem igazán tudja, mire gondolt pontosan, és felkér, hogy nem stilizálhatnád-e át te, és benned ott rejlik egy lingvisztikai mazochista, aki azonnal beleveti magát a munkába.

A vezetőség szerint a kezdetek mindig nehezek, de mostantól csak egyre jobb lesz. Ebben feltétel nélkül hiszel, ez tökéletesen megfelel az életszemléletednek.

Korábban a vezetőség olykor bevallotta neked, hogy néha nem tudja, mit csinál, nincs igazán koncepciója, és reméli, hogy idővel kialakul, és te mindig azt mondtad, hogy rendben. A vezetőségnek szüksége volt a megnyugtatóra. A vezetőség felnőtt korában is megőrizte nagyon gyermeki vonásait, miközben ezt a gyerekkort teljesen átjárta egyfajta öreges melankólia. A vezetőség a gyermekkorát egy rakéta formájú kis tollal húzza alá, amit elasztikus zsinórral rögzített a nadrágja övtartójához, és többnyire zsebre dugva hordott; az öregség abban mutatkozik meg, hogy a vezetőség sosem játszik vele – gyakran kihúzza, néha azért, hogy aláírjon valamit, néha csak nézi, néha egyszerűen elfelejti visszatenni a zsebébe, és egy ideig csak tartja a kezében, de nem játszik vele.

Könnyebb, ha észben tartod, hogy a vezetőség az vezetőség – ha egy emberről lenne szó, még talán magyarázatok után kutatnál, ellenszegülnél, kompromisszumokat keresnél, a vezetőséget azonban egyszerűen respektálsz és engedelmeskedsz neki. Kis rakétája ugyanakkor nagyon szolid módon emlékeztet arra, hogy a vezetőség is rendelkezik emberi vonásokkal. Párnadiktatúra, mondd.

A munka feltétel nélkül magával ragad. Amikor elküldöd az utolsó szöveget és kikapcsolod a számítógépet, úgy nézel a szobára, mint egy idegen szobára, úgy ébredsz, mint Proust Marcelje, tapogatózol, ismerős szövegeket keresel a bútorok idegen kontúrjaiban.

Délután kimész a városba, hogy elintézz pár dolgot, egyet sem intézel el.

Számlaszámot akartál nyitni, helyi telefonszámot intézni és biztosítást kötni, ami a postaládára való névfelragasztáshoz hasonló jelképes jelentéssel bíró három egyértelmű gesztus lett volna, de nem ment, nem jött össze, mert csak útleveled van, az útlevél kevés, más okmánnyal kéne alátámasztani, konkrétan állandó lakhelyről vagy ideiglenes lakhelyről szóló igazolással, ez egy általános eljárás, kitöltött űrlap és hivatalos bélyegző, másképp nem megy, nem kapsz semmit, amíg nem gyűjtesz össze elég bizonyítékot, amíg nem győzől meg mindenkit arról, hogy nem hazudsz, hogy itthon vagy, hogy ide tartozol.

Olyan váratlanul sötétedik, mintha a város lehunyta volna a szemét.

A visszaúton megállsz a szupermarketben és a tejtermékes részleg az utolsó csepp a pohárban. Keresel valamit, de nem találsz, és kezded felfogni, hogy valószínűleg egyáltalán nincs is ott – az, amit akartál, régi dolog a régi életedből; szokj hozzá. Állsz, a fénycső fényében enyhén halálzölden, a kezdedben egy olyan sajttal, amelyet nem akarsz, nézed a hűtőszekrény polcait, el tudod képzelni a meztelen tested, a hüvelykujjdon cédula, az ágyékcsontod két éles pajzs, szög az állkapcsodban, alattad, feletted, körülötted lassan, észrevétlenül erjed és érik minden. A sajtot a joghurtok közé dobod, a pénztárnál felkapsz egy mogyorós pufit.

Szeled az utcákat, magadat büszkén kihúzva, szeled a levegőt; éles csontjaid csengnek-bongnak. A város kicsi és üres, az a benyomásod, hogy soha nem is lát-

tad másmilyennek. A Mihály-kapu mögött lassítasz és kicsit magadba görnyedsz, sírsz. Tompa fájdalmat érzel valahol a mellkasodban, ott, ahol két nap múlva Endre megérint, amikor egy éjszakai séta után erre mentek haza. Csak hirtelen megáll, és megkérdezi, hogy rád teheti-e a tenyerét: ide – mutatja magán, te pedig bólintasz, nagy, gyerekes, egészfjejes biccentés. Furcsa pont, állapítod meg később magadnak, nincs elég magasan ahhoz, hogy fojtási szándékra tűnjön, és nincs elég alacsonyan ahhoz, hogy túl közel kerüljön a mellhez, valahol a kulcscsont alatt és a szív fölött. Endre elveszi a kezét, és továbbmentek, egyáltalán nem kérdezed, hogy valójában mit akart, teljesen megfeledkezel róla, csak másnap reggel jut eszedbe, amikor meglátod magad a tükörben, odateszed a kezéd és nagyon törekenynek érzed magad. Madárfióka-csontok, elég lenne egy kicsit megnyomni, és összeroppannál. És ilyen ez az Endre, mondd azután, talál egy pontot, ami senkinek nem jut az eszébe, megérint ott, ahol senkit sem érintett. Eközben van valami együttérző a szemében, ami nagyon zavar, egyszer elmondod neki, elmondod, hogy az ember a szánalomtól fél a legjobban, hiszen mind ezért válaszoljuk a *hogyan vagy* kérdésre azt, hogy *jól*. Erre Endre megkérdezi: Hazudsz nekem?

November van, ez a tizedik napod Pozsonyban, nem nyitottál számlát, és álltál lesújtva a tejrészlegen. Most pedig a ház előtt állsz, amihez van kulcsod, mintha várnál valamire, pedig nyilvánvalóan nincs mire.

Ez a Védcsölöp utca, egy ház a dombon. A kapu mögött lépcsők – egy nagy benőtt kerthez vezetnek, ahol a rózsaszín bokrok ránőnek a rozsdás mászókákra, ahol egy vékony, csupasz fa úgy dől a korlátnak, mintha le akarna ugrani, és a pad a legfurcsább szögben nő ki a sűrű fűcsomókból és a gazból – ha ráülsz, csak egy falat és egy pincelejárat-ablakot látsz. A másik lépcsőt, a lakás lépcsőjét oldalról tapasztották a házhoz, régi, törött lépcsőfokok, mint egy rossz álomban, felfelé, felfelé és még feljebb vezetnek – a kútszerű lakásba.

A kert felett óvoda található. Kezdetről fogva tudtad, mert az első lépcsőkre filcből készült kerekeket ragasztottak, hogy minden lépésnél megtanuld a következő számot, és amikor belenézel az új levélszekrényedbe, elhalad melletted egy színes traktor, és a kert szélén egy földbeszúrt flamingó áll, rózsaszín farka ide-oda leng a szélben, esőben rendkívül bánatosnak tűnik, mint akinek kitették a szűrét, mint amikor kemény erőfeszítés után végérvényesen feladunk valamit. Sosem láttál itt gyereket, de Endre megerősítette, hogy az óvoda működik, nemrég nyitották meg, talán még csak várja a gyerekeket, mindenesetre a nevelőnő azt mondta neki, amikor egyszer összefutottak az ajtóban, hogy beszerezhetne párat. A nevelőnő gyerekekről beszélt, de olyan tárgyilagosan, mintha tojások volnának, vagy olyasmi, amit a boltban vesz az ember. El tudod képzelni a csendet, amivel Endre válaszolt a nevelőnőnek. Endre maga is gyerek, gondolod most, hogy erre gondolsz, az ajtónak dőlve, amihez kulcsod van, és ami talán nincs is zárva.

Az Endre nélküli napot a magad módján még intenzívebben Endrével töltöd. Nem akarsz hazamenni, mert nem létezik otthon.

Amikor a temetőben jártatok, Endre megkérdezte, melyik könyved olvashatja el. Egyiket sem, mondtad. Meséld el, miről szólnak, folytatta Endre. Mind ugyanarról, mondtad. Az egész röpke séta alatt nagyon szétszórt voltál, főleg művészetről nem akartál beszélni, és szokatlanul erősen megragadt az emlékezetedben a gyufák nél-

küli nénike, megmagyarázhatatlan szükségét érezted, hogy leellenőrizd Endrénél, hogy ő is látta-e.

Bármerre is indulsz, Endre nyomában haladsz. Ezen az utcán járt Endre zongoraleckékre az öreg Spitzbardt asszonyhoz, a sarkon volt egy buszmegálló, ahonnan egész gyerekkorában iskolába járt, és a sarki nagy fehér házban halt meg a nagyapja. Ha havazott, néha egy órába is beletelt, mire a busz az összes gyereket összeszedte, és végül kiszórta őket a magyar iskola előtt, ez volt a nagy kaland. A nagyapát a halála előtt két héttel vitték otthonba, és Endre ezalatt egyszer sem látogatta meg, pedig szó szerint egy karnyújtásnyira volt. Nem hibáztatja magát, nem tudhatta. Ezek Endre történetei és koordinátái. Hol vannak a tied?

Kinyitod az ajtót.

Mindenekelőtt jó ütemezés kell.

A flamingó a helyén vár, a farka mozdulatlan, a rózsaszín ebben az esti órában átmenetileg lila.

A serdülő Tolsztoj egyszer úgy döntött, hogy meglátogat egy lányt, aki egy konflisbalesetben arcsérülést szenvedett, majd édesanyjával együtt visszavonult. Tolsztoj egy váratlan szerencsétlenség sújtotta, megcsúfult lényre számít, akit kerülnek a férfiak, és egész úton az jár a fejében, hogy letérdel előtte, és megkéri a kezét. Közben meghatódik saját nemeslelkűségétől, és valóban szerelmesnek érzi magát. Magára a látogatásra nem emlékszel pontosan, csak azt tudod, hogy a lány és az anyja nem tűnik összetörtnek, az arcsérülések sem olyan éktelenek, és Tolsztoj rendkívül zavartan távozik. Mivel tudja magáról, hogy kissé esetlen, ügyel rá, hogy kifelé menet ne botoljon meg a szőnyegben, végül egy olyan székben botlik meg, ami egyáltalán nincs az útjában.

Ez az eset teljes mértékben elegendő ahhoz, hogy megértsük Tolsztojt, gondolod.

A nappaliban állsz, az egyik lábad térdben meghajlítva, a fejed lehajtva, a kezeden papírlap alátéttel, csak ütemezni kell. Mivel nem sikerült számlát nyitnod, törölnöd kell, vagy át kell helyezned néhány elemet az ütemtervből. A ház előtt álldogálás nem jelent gondot, a szórakoztató tevékenységek kategóriájába sorolod, legalább kipipálhatod mára.

Amikor kinézel, a fények tejszerűek, homályosak, és mindenben ritka köd ül, a város téli lehetete, a házak a tenyerükbe lélegeznek. Elfordulsz.

Szeretnél befeküdni az egyik rubrikába. Egyet odaragasztasz a szombathoz, rárajzolsz egy ágyat. Nem sokkal éjjél előtt elalszol – a kanapén, a nappaliban, lecsukló fejjel. Azt álmodod, hogy buszozol, felébresz és újra elalszol, és folyton attól tartasz, hogy a fejed a szomszéd vállára hanyatlik. Miközben nincs itt senki, akit megérinhetnél, akihez hozzáérhetnél, még véletlenül sincs.

PÉNZES TÍMEA FORDÍTÁSA